

Asia: VN/20721/2023

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi työttömyysturvalain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Lausuttavaa palkansaajan työssäoloehdon pidentämistä koskevasta muutoksesta? (TTL 5 luku)

Yhden Vanhemman Perheiden Liitto ei kannata työssäoloehdon pidentämistä 12 kuukauteen. Neljäsosa 7-17-vuotiaiden lasten vanhemmista on epätyypillisissä työsuhteissa, jolloin 12 kk:n työssäoloehto on vaikeaa ja usein mahdotonta saavuttaa. Työssäoloehdon pidentämistä koskeva muutos aiheuttaa toimeentulovaikeuksia tilanteessa, jossa työssäoloehdon täyttäviä työmahdollisuuksia ei ole lisää tarjolla. Yhden vanhemman perheiden taloudessa tämä aiheuttaa erityisiä vaikeuksia, kun toisen vanhemman tulot eivät ole kompensoimassa tilannetta.

Työssäoloehdon täyttäminen voi yhden vanhemman perheissä olla vaikeaa esimerkiksi vuoroasumistilanteessa, jossa vuorotyö tai muuttaminen toiselle paikkakunnalle ei ole lapsen edun mukaista sekä erityislapsen vanhemmalla, jossa kokopäivätyön ja lapsen hoidon yhdistämisessä on haasteita.

Lausuttavaa palkansaajan työssäoloehdon kertymistä koskevista muutoksista? (TTL 5 luku ja asetusmuutokset)

-

Lausuttavaa ansiopäivärahan perusteena olevan palkan määrittelystä? (TTL 6 luku ja asetusmuutokset)

-

Lausuttavaa TTL 5 ja 6 luvun muutosten vaikutuksesta työttömyysetuuden maksamisen työvoimapolitiisiin edellytyksiin? (TTL 2 ja 2 a luku sekä 14 luvun 1 c §)

Muutos heikentää osa-aikatyön kannustimia ja heikentää toimeentuloa lapsiperheissä, joissa on erityislapsia tai hankaluutta työllistyä kokopäiväisesti. Osatyömahdollisuus on useissa perhetilanteissa hyvä mahdollisuus työllistymisen ja työssä pysymisen näkökulmasta.

Lausuttavaa työttömyysetuuden sovittelun suojaosasta luopumisesta? (TTL 4 luku)

Suojaosaa tarvitaan suojaamaan oikeutta työntekoon. Kaikilla ei ole mahdollisuutta tehdä kokopäivätyötä: esimerkiksi erityislapsiperheiden vanhemmat, kausityöt maataloudessa tai pohjoisessa jne. Tämä eriarvoistaa työntekijöitä esimerkiksi perhemuodon, lasten erityistarpeiden, työkykyisyyden ja asuinalueen mukaan. Esimerkiksi vuoroasuvissa perheissä on lasten etu, että vanhemmat asuvat lähellä toisiaan, eikä kokopäivätyön perässä muuttaminen ole aina lasten hyvinvoinnin näkökulmasta mahdollista. Myös erityislapsiperheissä muuttamiseen liittyy haasteita esimerkiksi lapsen hoidon järjestämisen suhteen.

Lausuttavaa lapsikorotusten poistamisesta? (TTL 6 ja 7 luku)

Lapsikorotusten poistaminen vaikeuttaa entisestään niiden perheiden tilannetta, jossa vanhempi ei esimerkiksi ole työkykyinen tai, jossa vanhemman on erityislapsiperhearjen vuoksi vaikeampaa löytää työn ja perheen yhdistämisen mahdollistavaa työtä. Lasten määrästä riippuen menetys on noin 150-285 € / kk, mikä on pientuloiselle perheelle iso raha. Yhden vanhemman perheiden talouteen leikkaukset osuvat kipeästi siksi, että toisen vanhemman tulot eivät ole tasoittamassa tilannetta.

Yhden Vanhemman Perheiden Liitto ei kannata lapsikorotusten poistamista, sillä se lisää lapsiperheköyhyyttä.

Lausuttavaa omavastuupäivien pidentämisestä? (TTL 5 ja 7 luku)

Omavastuupäivien lisääminen 5 päivästä 7 päivään heikentää työnhakijan toimeentuloa, eikä lisää työllistymistä.

Omavastuupäivät ovat käytössä myös lomautuksissa, mikä voi heikentää tuntuvasti pienituloisen lapsiperheen toimeentuloa. Heikennykset osuvat kipeästi yhden vanhemman perheisiin, sillä perheen toimeentulo on riippuvainen yksistä tuloista.

Lausuttavaa esityksen taloudellisista ja kansalaisvaikutuksista (ml. vaikutukset julkiseen talouteen, työllisyyteen ja kuntiin)?

Ehdotetut heikennykset työttömyysturvaan lisäävät lapsiperheköyhyyttä, sillä esitetyt työssäkäyntiä tukevat toimet eivät uloitu riittävästi monimuotoisiin työllistymiseen vaikuttaviin perhetilanteisiin. Esimerkkinä tästä alakouluikäisen erityislapsen yhden vanhemman perheen vanhempi, jolla olisi tarjolla vuorotyötä. Lapselle ei kuitenkaan ole tarjolla vuorohoitoa, joten työtä ei voi vastaanottaa.

Yhden vanhemman perheiden huoltajien työllistymistä tukivat esimerkiksi varhaiskasvatuksen aamu- ja iltapäivätoiminnan ja muun lastenhoidon saavutettavuuden parantaminen ajallisesti ja

maantieteellisesti, vuorohoidon varmistaminen pienille koululaisille ja hoito koulujen loma-aikoina, koulukyytien järjestäminen myös etävanhemman kodista, työn tekemisen joustojen varmistaminen.

Heikennysten vaikutuksena saattaa olla lapsiperheellisten siirtyminen toimeentulotuen asiakkaaksi.

Lausuttavaa muista vaikutuksista (ml. vaikutukset viranomaisiin ja yrityksiin)? TE-hallinnon henkilöstöä edustavaa tahoa pyydetään arvioimaan vaikutuksia TE-hallinnon henkilöstöön ja sen tehtäviin, erityisesti TTL 14 luku 1 c §:n osalta.

Lausuttavaa siitä miten muutosten vaikutuksia voitaisiin seurata ja arvioida jälkikäteen?

Tarvitaan muutosten kokonaisvaikutusten arviointia ja lapsivaikutusten arviointia.

Lausuttavaa voimaantulosta ja siirtymäsäännöksestä?

-

Muuta lausuttavaa esityksestä?

Tarvitaan muutosten kokonaisvaikutusten arviointia ja lapsivaikutusten arviointia.

YK:n lapsen oikeuksien komitea on suositellut Suomelle kesäkuussa 2023, että valtio välttää sosiaaliturvaetuuksien leikkauksia, jotka vaikuttavat köyhyyden ja syrjäytymisen vaarassa oleviin lapsiin. Kaavaillut työttömyysturvan muutokset kohdentuvat kaikkein pienituloisimpaan lapsiperheryhmään, mikä on ristiriidassa lapsiperheköyhyyden vähentämisen ja syntyvyyden kasvun tavoitteiden kanssa.

Lapsiperheköyhyyden lisäämisen vaikutukset voivat näkyä vielä pitkään, sillä köyhyys voi periytyä vanhemmalta lapsille ja se näkyy lasten ja nuorten hyvinvoinnissa monin eri tavoin. Lapset myös stressaavat toimentulosta pienituloisissa perheissä.

Rapeli Terhi
Yhden Vanhemman Perheiden Liitto ry - Terhi Rapeli, toiminnanjohtaja,
Yhden Vanhemman Perheet ry